

PRZEDSIĘBIORSTWO:

Stanowi komórkę gospodarki narodowej, w której realizowany jest postęp technologiczny i ekonomiczny, wynikający ze wzrostu ekonomicznej wydajności pracy żywej i uprzedmiotowanej.

MODELE PRZEDSIĘBIORSTWA:

1. Model ekonomiczny – mikroekonomia, tradycyjna teoria firmy;
2. Model finansowy – analiza finansowa przedsiębiorstwa;
3. Model produkcyjny – nauki techniczne, organizacja produkcji, cybernetyka, logistyka;
4. Model organizacyjny – teoria organizacji i zarządzania, teoria podejmowania decyzji;
5. Model prawny – prawo cywilne i handlowe, prawo publiczne;
6. Model behawioralny – socjologia organizacji, psychologia;
7. Model etyczny – etyka biznesu, socjologia kultury;

PRZEDSIĘBIORSTWO – NURT KLASYCZNY

Przedsiębiorstwo to jednostka produkcyjna. Najważniejsze są zagadnienia specjalizacji i alokacji zasobów. Reprezentantem tego nurtu jest A. Smith

PRZEDSIĘBIORSTWO – NURT NEOKLASYCZNY

Podobnie, jak w nurcie klasycznym przedsiębiorstwo jest jednostką produkcyjną, ale najważniejsze zagadnienia dotyczą modelu konkurencji doskonałej i zasady alokacji zasobów. Wg A. Marshalla przedsiębiorstwo spełnia następujące założenia:

- celem przedsiębiorstwa jest maksymalizacja zysku;
- funkcja ekonomiczna przedsiębiorstwa polega na transformacji nakładów w wyniki;
- podejmowane są tylko decyzje racjonalne;
- środowisko przedsiębiorstwa jest dane, nieznane jest pole decyzji (badanie cen i ilości)

PRZEDSIĘBIORSTWO – NURT MENEDŻERSKI

Przedsiębiorstwo spełnia następujące założenia;

- przedsiębiorstwo jest koalicją różnych grup interesu;
- środowisko, w którym działa nie posiada cech rynku doskonałego;
- zachowanie przedsiębiorstwa polega nie tylko na dostosowaniu się do rynku, ale wiąże się również z aktywną zmianą jego elementów (np. kosztów, popytu);
- przedsiębiorstwo dąży do maksymalizacji sprzedaży, maksymalizacji korzyści menedżera (premii, statusu, władzy, stanowiska – O. Williamson) bądź maksymalizacji stopy wzrostu

PRZEDSIĘBIORSTWO – NURT BEHAVIORALNY

Przedsiębiorstwo wykorzystuje podejście socjologiczne, tzn. że głównym obszarem zainteresowań są zachowania i aspiracje. Badania koncentrują się na sposobie osiągania celów przez menedżerów. **Przedstawiciele nurtu to R.M. Cyert, J.G. March**

PRZEDSIĘBIORSTWO – NURT TEORII AGENCJI

W ramach tego nurtu przedsiębiorstwo traktuje się jako zbiór umów. Ponadto zakłada się, że przedsiębiorstwo:

- cechuje niepewność i asymetria informacyjna;
- menedżer pełni w nim rolę agenta właściciela;
- akcjonariusze są wyposażeni w system motywacyjny i kontrolny

Przedstawiciele: M. Jensen, W. Meckling

KLASYFIKACJE PRZEDSIĘBIORSTW

1. wg miar ilościowych I jakościowych

Uwzględnia się cechy:

- finansowa niezależność,
- rodzaj własności i sposób zarządzania (charakteryzuje m.in. stopień niezależności przedsiębiorstwa oraz kontroli zewnętrznej)
- struktura prawno-organizacyjna
- <głupi nieśmieszny mem, którego nie widzę>

KRYTERIUM ILOŚCIOWE

Wyszczególnienie	Średnio-roczone zatrudnienie	Roczny obrót netto (mln Euro) nie więcej niż	Suma aktywów z bilansu (mln Euro) nie więcej niż
Mikro	0-9	2	2
Małe	01/10/49	10	10
Średnie	50-249	50	43

2. wg formy i charakteru własności

- Publiczna:
 - państwowa;
 - komunalna;
 - własność mieszana
- Prywatna
 - jednostki prywatne krajowe o różnej formie organizacyjno-prawnej, w tym własność osób fizycznych i prawnych;
 - jednostki prawne z udziałem kapitału zagranicznego;
 - przedsiębiorstwa zagraniczne;
 - własność mieszana

3. wg źródła prawa regulującego

- Spółki prawa cywilnego:
 - spółka cywilna
- Spółki prawa handlowego:
 - spółka jawna;
 - spółka komandytowa;
 - spółka komandytowo-akcyjna;
 - spółka partnerska;
 - spółka z.o.o.;
 - spółka akcyjna

4. wg zakresu odpowiedzialności

- **SPÓŁKI JEDNOOSOBOWE** – spółki kapitałowe, których wszystkie udziały albo akcje należą do jednego wspólnika albo akcjonariusza;
- **SPÓŁKI DOMINUJĄCE** – wywierające decydujący wpływ na działalność spółki kapitałowej zależnej;

- **SPÓŁKI POWIĄZANE** – spółki kapitałowe, w których inna spółka handlowa albo spółdzielnia dysponuje bezpośrednio lub pośrednio co najmniej 20% głosów na zgromadzeniu wspólników lub która posiada bezpośrednio co najmniej 20% udziałów / akcji w innej spółce kapitałowej
- **SPÓŁKI PUBLICZNE** – spółki w rozumieniu przepisów o publicznym obrocie papierami wartościowymi

5. wg źródła pochodzenia kapitału

SPÓŁKI KRAJOWE

SPÓŁKI KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO

6. wg rodzaju prowadzonej działalności

DZIAŁALNOŚĆ PRODUKCYJNA

DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA

DZIAŁALNOŚĆ HANDLOWA

Pod uwagę bierze się także specyfikację wg PKD

7. wg ilości wykonywanej pracy umysłowej

- **przedsiębiorstwa nisko zintelektualizowane** (pracę umysłową wykonuje kilka osób zajmujących kierownicze stanowiska, inni pracownicy wykonują prace niewymagające wysiłku myślowego);
- **przedsiębiorstwa średnio zintelektualizowane** (wciąż ważna jest praca fizyczna, lecz widoczna staje się rosnąca rola informacji i pracy umysłowej);
- **przedsiębiorstwa wysoko zintelektualizowane**

8. wg stopnia rozwoju technologii informatycznych

- organizacje uczące się,
- organizacje wirtualne,
- organizacje sieciowe

ORGANIZACJA WIRTUALNA

To zbiór jednostek organizacyjnych przestrzennie rozproszonych (nawet w skali globalnej), realizujących wspólne przedsięwzięcie gospodarcze dobieranych dynamicznie – według kryterium procesowego – do realizacji i na czas realizacji określonych zadań.

ORGANIZACJA SIECIOWA

W aspekcie organizacyjnym sieć można rozumieć jako “zbiór bezpośrednich relacji, które kreują współzależność między przedsiębiorstwami i tworzą podłoże do zawierania powiązań, które z kolei nadają poszczególnym przedsiębiorstwom funkcje, a także przydzielają środki w celu ich realizacji”

Generalnie można wskazać na trzy “megatrendy” występujące w XXI wieku, które niewątpliwie miały wpływ na powstanie i rozwój przedsiębiorstw sieciowych:

- rozwój technologii teleinformatycznych;
- globalizacja (rynku, produktów, zasobów);
- zarządzanie informacją i wiedzą

CELE PRZEDSIĘBIORSTW W TEORIACH PRZEDSIĘBIORSTWA

W koncepcji neoklasycznej A. Marshalla przyjmuje się, iż “głównym motywem działania przedsiębiorstwa jest maksymalizacja zysków”

Za tak sformułowanym celem przemawiają:

- zgodność z fundamentalnymi cechami gospodarki rynkowej (własność prywatna, konkurencja, swoboda wyboru);
- klarowny i silnie oddziałujący na właścicieli i menedżerów motyw postępowania,
- wypracowana przez lata sprawozdawczość finansowo-księgowa podporządkowana eksponowaniu wielkości i czynników generujących **pozbawienie(?)** wyniku finansowego
- możliwość dokonania szybkiej i bezpośredniej oceny pozycji przedsiębiorstwa przez zainteresowanych (dostawców, odbiorców, konkurentów, instytucji, inwestorów)

Jeden z nurtów teorii behawioralnej uznaje, iż menedżerowie dążą do maksymalizacji sprzedaży a nie zysku

Przemawiają za tym następujące przesłanki:

- menedżerowie maksymalizują produkcję w porównaniu z ich dążeniami do wzrostu zysków poprzez stosowanie niższych cen,
- w trakcie prowadzenia działalności menedżerowie poświęcają więcej uwagi reklamie i promocyjnym działaniom niż wypracowaniu decyzji prowadzących do maksymalizacji zysku;
- reakcja menedżerów na wzrost kosztów stałych bądź skali podatków wyraża się w podwyżkach cen produktów lub decyzjach o redukcji poziomu produkcji;
- gdy następuje wzrost kosztów lub jednostkowych podatków menedżerowie w większym stopniu będą preferować redukcję produkcji niż gdyby działali w kierunku maksymalizacji zysku

Alternatywnym celem dla wielu przedsiębiorstw może być minimalizacja kosztów

Cel ten przyświeca zwłaszcza tym przedsiębiorstwom, które spełniają co najmniej jeden warunek:

- mają status zakładów budżetowych;
- konkurują na rynku głównie w sferze cen (konkurencja cenowa lub kosztowa);
- postęp techniczny prowadzi do gwałtownej redukcji kosztów wytwarzania lub świadczenia usług;
- istnieje duża dysproporcja między jakością produktów wytwarzanych w kraju a zagranicznych;
- występują silne bariery popytowe;
- działają w układzie łańcucha dostaw akceptowanych przez uczestników, a nie zajmują pozycji dominującej

Zarządzanie przez wartość (VALUE BASED MANAGEMENT) jest koncepcją, której podstawy teoretyczne zostały sformułowane w latach 50. w pracach Markowitza, Modiglianiego, Millera, Sharpa, Fama. Za głównych twórców koncepcji uznaje się A. Rappaporta i T. Copelanda. Zgodnie z tą koncepcją maksymalizacja korzyści akcjonariuszy (wzrost wartości akcji i wzrost wartości dywidendy) jest kluczowym zadaniem przedsiębiorstwa.

PRZEDSIĘBIORCA

To osoba lokująca fundusze w określone przedsięwzięcie podejmując szansę uzyskania zysku oraz ryzyko strat. Jest osobą odpowiedzialną za organizację i zarządzanie jednostką prawną wytwarzającą towary i usługi.

Do funkcji relaizowanych przez przedsiębiorców zaliczamy:

- wprowadzenie nowych wyrobów na rynek;
- tworzenie zupełnie nowych rynków i potrzeb
- odkrywanie nowych zasobów i źródeł surowców i energii
- odkrywanie i rozwijanie nowych technologii

PRZEDSIĘBIORCA A TRADYCYJNY MENEDŻER

CECHY	PRZEDSIĘBIORCA	TRADYCYJNY MENEDŻER
Motywacja	Dążenie do pomnożenia majątku osobistego i niezależności	Awans i dążenie do uzyskania bonusów menedżerskich (samochód służbowy, gabinet, laptop, opcje na akcje)
Stosunek do porażek i błędów	Wykorzystanie w procesie uczenia się	unikanie
Narzędzia zarządzania	Bezpośrednia aktywność, zaangażowanie się, działalność, wiedza, żywiołowość	Formalizacja kompetencji i planów, delegowanie uprawnień
Orientacja w czasie	Dążenie do realizacji celów długoterminowych, zapewniających rozwój	Reakuzacha celów doraźnych i krótkoterminowych
Stosunek do innowacji	Ciągle poszukiwanie i wprowadzanie zmian w celu wykorzystania okazji	Ograniczony do zarządzania i likwidacji zagrożeń

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Przedsiębiorczość to proces polegający na dążeniu do wykorzystania okazji i zaspokojenia swoich potrzeb poprzez stosowanie innowacji bez względu na posiadane zasoby.

CECHY	UMIEJĘTNOŚCI	SPOSÓB DZIAŁANIA
Poczucie własnej wartości, wiara w siebie i optymizm. Wewnętrzna motywacja do uczenia się i działania, potrzeba osiągnięć, aktywność, samodzielność. Otwartość na innych ludzi i zachodzące zmiany, niezależność, wytrwałość, odpowiedzialność, tolerancja, twórczość i kreatywność, świadomość mocnych i słabszych stron	Dokonanie samooceny, wyznaczanie celów, ustalenie priorytetów w realizacji celów, umiejętność modyfikacji celów/planów, dostosowania się do zmieniających się warunków, dostrzeganie szans dla osiągnięcia celów, rozwiązywanie problemów, podejmowanie decyzji, umiejętność współdziałania w zespole	Rozwijanie mocnych stron i eliminowanie słabszych, działanie w kręgu własnego wpływu (zmieniam to, co mogę zmienić), stwarzanie alternatyw w realizacji celów, skuteczność działania w zmieniających się warunkach, wykorzystanie pojawiających się możliwości, podejmowanie działań innowacyjnych i ponoszenie ryzyka, dbałość o własny rozwój

Atrybuty przedsiębiorczości:

- innowacyjność wykorzystania zasobów
- czynne uczestnictwo w zarządzaniu
- odpowiedzialność

TYPY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Najczęściej wymienia się:

- przedsiębiorczość indywidualną (osobistą), w tym intelektualną;
- przedsiębiorczość rodzinną;
- przedsiębiorczość korporacyjną lub wewnerzną (intraprenership) spotykaną w wielkich firmach;
- przedsiębiorczość w sektorze publicznym
- przedsiębiorczość administracyjną;
- przedsiębiorczość w organizacjach non-profit i społeczną

GŁÓWNE UWARUNKOWANIA I DETERMINANTY ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

- uwarunkowania prawne
- uwarunkowania ekonomiczne
- uwarunkowania społeczne i kulturowe
- uwarunkowania lokalne
- uwarunkowania osobowe

FUNKCJE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

W literaturze ekonomicznej funkcja utożsamiana jest z celem działalności i rozumiana jako zależność między stosowanymi środkami a osiąganym celem. Wyróżniamy funkcję:

- o charakterze podstawowym np. wybór dostawców;
- o charakterze pomocniczym np. transport
- o charakterze rekreacyjnym np. kształtowanie struktury organizacyjnej

RODZAJE MODELI PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

- model przedsiębiorczości oparty na katolickiej nauce społecznej:
 - personalizm – dostrzeganie godności osoby ludzkiej jako wolnej i odpowiedzialnej;
 - solidarność – rozumiana jako wzajemna więć i współzależność ludzi w określonej wspólnotie;
 - pomocniczość – wzajemny związek jednostki i wspólnoty z akcentem pierwszeństwa jednostki;
 - uznanie ładu gospodarczego, opartego na prywatnej inicjatywie i prywatnej własności;
 - przekonanie, że działalność gospodarcza człowieka stanowi, ważne ale nie jedyny element jego życia;
- model przedsiębiorczości oparty na gruncie etyki protestanckiej:
 - model ten zrodził się w kontekście kultury chrześcijańskiej i polega na kapitałowej wymianie dóbr i usług;
 - fundamentem działania jest wolność gospodarcza

- istotne cechy osobowościowe człowieka to: pracowitość, sumienność, wytrwałość, zapobiegliwość oraz ascetyzm w życiu codziennym. Neguje się natomiast: marnotrawstwo, tracenie czasu, nadmierną konsumpcję;
 - praca jest wartością samą w sobie, dlatego traktowana jest jako cnota
- rodzinny model przedsiębiorczości;
- model przedsiębiorczości oparty na więziach etnicznych